լուն թղթի վրայ տպագրութեամբ, նըկարագրում է այն գերագոյն ճիգերը, որ սրտցաւ ու նուիրուած ոգով թափել է Մխիթար Աբբահայրը՝ գրքերի տպագրութեան ու հրատարակման խնդրում։

Հայր Ճեմճեմեանը օգտագործելով Մխիթարեան Միաբանութեան մօտ առկայ եւ մինչեւ այժմ չուսումնասիրուած գրքերն ու գրաւոր աղբիւրները, պարզ ու հետաքրքիր շարադրութեամբ, գըրքերի տպագրութեան ճիգերի առընթեր՝ նկարագրում է նաեւ այն ուշադիր, բըծախնդիր եւ միաժամանակ տաղտկալի եւ ջիղ ու եռանդ մաշեցնող աշխատանքը, որ երաշնորհ Աբբահայրը տարել է իր հրատարակած թէ՛ գրքերի եւ թէ նկարների վաճառման համար։ Այս խընդրում եւս Աբբահօր նպատակը, աւելի շատ եւ աւելի փոյթ, եղել է գրքերի սպառումը եւ մշակութային գծով օգտակար լինելու հանգամանքը՝ քան թէ նիւթական նպաստը։

Թէեւ իւրաքանչիւր նոր գրքի տպագրութիւն իր առանձին հոգն ու դժուարութիւնն ունի, բայց ամէնից մտահոգիչը՝ նախ մեծածաւալ, ապա միանգամայն նոր ու առաջին անգամ տպագրըւելիք աշխատութիւններն են, որոնց մէջ եւս Մխիթար Աբբահայրը լաւագոյնս կատարել է իր հրատարակչական առաքելութիւնը։ Դրանցից յիշենք Աստուածաշնչի 1733 թուի հրատարակութիւնը, որ կատարուել է աւելի գիտական ու համեմատական ձեւով, ապա Հայկազեան մեծածաւալ ու մեծարժէք բառարանը, բաղկացած երկու ստուարածաւալ հատորներից, տպուած 1749 եւ յետ Աբբահօր մահուան 1769 թուերին։

Կարեւոր է յիշատակել նաեւ տպագրուած քարտէզները, որոնք առանձնապէս կարեւոր տեղ են բռնում վերյիշուած բառարանում, իրենց ճոխ գծագրութեամբ, որոնք են՝ Համատարած աշխարհացոյցը, Մոլորակների ընթացքը, Աստղալից երկինքը և Աւետեաց երկիրը, որոնցից յետոյ գալիս է Աշխարհի Հայոց Հայաստանեայց ըստ հին եւ նոր աշխարհագրաց, 1751 թուին փորագրուած ճոխ ու բարդաքանդակ քարտէզը, տպագրուած երկրորդ հատորում, հաւանաբար ըստ Մխիթարի ցանկութեան եւ կտակին։

Գիրքն ուսումնասիրողի ճիգերի եւ պրպտումների վաւերականութեան մի այլ գեղեցիկ ապացոյցը՝ առատ ու լուսաբանիչ լուսանցագրերի գոյութիւնն է, որ ամէն մէկ կարեւոր խնդրի առթիւ, աւելի մանրակրկիտ ու մանրազննին լուսաբանութիւն է տալիս՝ քըննական ու վաւերագրական աշխատանքների համար։

Գրախօսողս ուրախ է, որ Մխիթար Աբբահօր մի տպագրութեան Աստուածաշնչական պատկերների կամ առաջին հայերէն պատկերագրքի (ալբոմի) երեւան բերողն է եղել, մի աննշան ծառայութիւն մատուցանելով հայ մշակոյթի անխոնջ մշակին, երախտաւոր աշխատանքի վիթխարի գործիչին, որի հանդէպ միշտ էլ իր խորն հիացմունքն է ունեցել։

Թող յաւէտ անմեռ մնայ Մխիթար Աբբահօր յիշատակը, իր հաւատարիմ հետեւողների անխոնջ աշխատանքներով։

ԼԵՒՈՆ Գ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՄԲ ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ
PUBLICATIONS REÇUES

ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ ՍԵՐԳԷՅ ԳԵԱՆՋՈՒՄԻ, Ժամանակակից գրական հայերէն, *Երեւան, Հայկական ՍՍՀ ԳԱ հրտկչ.*, 1981, *էջք* 391, *տպք.* 2000։

ԱԹԱՑԵԱՆ ԷԴՈՒԱՐԴ ՌԱՖԱՅԷԼԻ, Լեզուական աշխարհի նրբին կերպաւորումը եւ արտաքին վերաբերութիւնը, *Երեւան, Երեւանի Պետական Համալսարանի հրտկչ.*, 1981, *էջք* 392, *տպք.* 2500։

ԱԼԱՋԱՋԵԱՆ ՍՏԵՓԱՆ ԵՂԻԱՅԻ, Ոսկեգոյն ծիրկաթին. *Վիպակներ, Երեւան, «Սով. Գրող» հրտկչ.*, 1981, *էջք* 471, *տպք.* 15·000։

ԱԼԻՇԱՆ ՂԵՒՈՆԴ, Երկեր։ *Բնագիր, յառաջաբան եւ ծանօթագրութիւններ*՝ ՍՈՒՐԷՆ ՇՏԻԿԵԱՆ, *Երեւան, «Սովետական Գրող» հրտկչ.*, 1981, *էջք* 399, *տպք.* 51·000։

ԱՂԱԲԱԲԵԱՆ ՍՈՒՐԷՆ ԲԱԲԴՈՒԽԻ, Յօդուածներ, Դիմանկարներ, Յուշեր, *Երեւան, «Սովետական Գրող» հրտկչ.*, 1982, *էջք* 368, *տպք.* 5000։

ԱՂԱՑԵԱՆ ՂԱԶԱՐՈՍ, Երկեր. Հեքեաթներ եւ պատմուածքներ, *Երեւան, «Լոյս» հրտկչ.*, 1981, *էջք* 272, *տպք.* 50·000։

ԱՅՎԱԶԵԱՆ ԱՐԳԱՄ ԱՐԱՐԱՏԻ, Նախիջեւանի պատմաճարտարապետական յուշարձանները, *Երեւան, «Հայաստան» հրտկչ.*, 1978, *էջք* 133, *տպք.* 1·500։

ԱՅՎԱԶԵԱՆ ՍՈՒՐԷՆ ԲԱԽՇԻԻ, Խնձորեսկ. *Վէպ, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրտկչ.*, 1982, *էջք* 492, *տպք.* 15·000։

ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ ԲԻՒՐԱԿՆ ՎԱՐԴԳԷՍԻ, Շեքսպիրը հայերէն. *Մատենագիտութիւն, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրտկչ.* 1981, *էջք* 40, *տպք.* 3000։

ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ ԳՈՒՐԳԷՆ ԱՇՈՏԻ, Գրականութիւն՝ ծնուած պարբերական մամուլում, *Երեւան, «Հայաստան» հրտկչ.*, 1971, *էջք* 248, *տպք.* 3000։

ԱՍԼԱՆԵԱՆ ԱՐՇԱՄ ԱՐՇԱՄԻ եւ ԳԸՐԴԵԱՐԵԱՆ ՅԱԿՈԲ ՂԱԶԱՐՈՍԻ, Հայկական ՍՍՀ աշխարհագրական անունների համառօտ բառարան, *Երեւան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրտկչ.*, 1981, *էջք* 208, *տպք.* 5000։

ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ ՄԱԿԻՉ ՎԱՀԱՆԻ, Ստեփան Շահումեան, *Երեւան, «Հայաստան» հրտկչ.*, 1978, *էջք* 646, *տպք.* 10·000։

ԱՓԻՆԵԱՆ Ժ. Բ., *հրատարակչական խմբագիր*, Շուշանիկ Կուրղինեան. Բանաստեղծութիւններ, Արձակ էջեր, Պիեսներ, Նամակներ, *Երեւան, Հայկական ՍՍՀ ԳԱ հրտկչ.*, 1981, *էջք* 234, *տպք.* 3000։

ԲԱԲԱՅԵԱՆ ԼԵՒՈՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԻ, Դըրուագներ Հայաստանի զարգացած ֆէոդալիզմի դարաշրջանի պատմագրութեան. Ը–ԺԳ դարեր, *Երեւան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրտկչ.*, 1981, *էջք* 392, *տպք.* 2000։

ԲԱԲԱՅԵԱՆ ՖՐԻՆԱ ՍՈՒՐԷՆԻ, Միջնադարեան Հայաստանի գեղարուեստական խեցեղէնի զարդաձեւերը, *Երեւան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրտկչ.*, 1981, *էջք* 89, 22 *թերթ սեւ–ճերմակ*, 2 *թերթ գունաւոր նկարներ*, *տպք.* 3000։

ԲԱԼԱՅԵԱՆ ՋՕՐԻ ՀԱՅԿԻ, Ցաւ (*Պատմական վէպ*), *Երեւան, «Սովետական Գրող» հրտկչ.*, 1978, *էջք* 215, *տպք.* 30·000։

© National Library of Armenia

ԲԱԼԱՅԵԱՆ ԶՕՐԻ ՀԱՅԿԻ, Օջախ· *Ճանապարհորդական յուշեր, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրատկչ·*, 1981, *էջք* 520, *տպք·* 25·000:

ԲԱԼԱՍԱՆԵԱՆ ԳՐԻԳՈՐ ԳՐԻԳՈՐԻ, Ո՞վ հանգցրեց լոյսը· *Վիպակ եւ պատմուածքներ, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրատկչ·*, *էջք* 670, *տպք·* 15·000:

ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ ԱՐԱՐԱՏ ՄՈՎՍԷՍԻ, Վարդենիկ· *Գիւղերի ժողովածու, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրատկչ·*, 1981, *էջք* 224, *տպք·* 3000:

ԲԼՈԿ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ, Հատընտիր· Բանաստեղծութիւններ: *Ռուսերէնից թարգմանեցին* ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ, ԳԷՈՐԳ ԷՄԻՆ, ՎԱՀԱԳՆ ԴԱՒԻԹԵԱՆ, *Երեւան, «Սով· Գրող» հրատկչ·*, 1981, *էջք* 168:

ԲՈՐԵԱՆ ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԻՔԱՅԷԼԻ, Երկեր· Բանաստեղծութիւններ, պիեսներ, *Երեւան, «Սովետական գրող» հրատկչ·*, 1982, *էջք* 376, *տպք·* 10·000:

ԳԱԼՈՅԵԱՆ ԳԱԼՈՒՍՏ ԱՆՈՒՇԱՒԱՆԻ, Ռուսաստանը եւ Անդրկովկասի ժողովուրդները, *Թրգմ·* Վ· Ա· ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ: *Երեւան, «Հայաստան» հրատկչ·*, 1978, *էջք* 552, *տպք·* 5·000:

ԳԻՒԼՆԱԶԱՐԵԱՆ ԽԱԺԱԿ, Իմ տան բաց պատուհանները· *Պատմուածքներ ու վիպակներ, Երեւան, «Սովետ· Գրող» հրատկչ·*, 1982, *էջք* 436, *տպք·* 15·000:

ԳՈՐՆՈՎՍԿԻ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԱԼՖՐԵԴՈՎԻՉ, 2000 թուականը եւ յետոյ: *Ռուսերէնից թարգմանեց՝* ՎԼԱԴԻՄԻՐ ՄԱՆՈՅԵԱՆ, *Երեւան, «Հայաստան» հրատկչ·*, 1982, *էջք* 224, *տպք·* 15·000:

ԳՐԻԲՈՅԵԴՈՎ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՍԵՐԳԷԵՒԻՉԻ, Խելքից պատուհան· *Զափածոյ կոմեդիա: Ռուսերէնից թարգմանեց՝* Ս· Ս· ՎԱՀՈՒՆԻ, *Երեւան, «Սովետական Գրող» հրատկչ·*, 1981, *էջք* 180, *տպք·* 20·000:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ, Տաղեր եւ Գանձեր: *Աշխատասիրութեամբ* ԱՐՄԻՆԷ ՔԷՕՇԿԵՐԵԱՆ*ի, Երեւան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրատկչ·*, 1981, *էջք* 312, *տպք·* 3000:

ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՏԱՇԷՍԻ, Հայ էպոսագիտութեան պատմութիւնից· Նիւթեր լիակատար մատենագիտութեան, *Երեւան, «Լոյս» հրատկչ·*, 1981, *էջք* 109, *տպք·* 3000:

ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՏԱՇԷՍԻ, Հայ ժողովրդական բանահիւսութիւն· *Երկրորդ եւ լրացուած հրատարակութիւն: Երեւան, «Լոյս» հրատկչ·*, 1980, *էջք* 471, *տպք·* 10·000:

ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ ՍԱՍՈՒՆ ՍԵՐՈԲԻ, Խաւբրծիլ· *Բանաստեղծութիւններ, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրատկչ·*, 1981, *էջք* 172, *տպք·* 3000:

ԳՐԻՄ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ, Հէքեաթներ: *Ռուսերէնից թարգմանեց* ԱՄԱԼԻԱ ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ, *Երեւան, «Սով· Գրող» հրատկչ·*, 1981, *էջք* 704, *տպք·* 30·000:

ԴԱՇՏԵՆՑ ԽԱՉԻԿ ՏՈՆՈՅԻ, Ռանչպարների կանչը· *Վիպակ հայ մշակներու կեանքէն, Երեւան, «Սովետ· Գրող» հրատկչ·*, 1979, *էջք* 524, *տպք·* 10·000:

ԴԱՒԹԵԱՆ ՍԵՐԻԿ ՍՏԵՓԱՆԻ, Մարաշի ասեղնագործութիւնը, *Երեւան, «Սովետական Գրող» հրատկչ·*, 1973, *էջք* 48, *տպք·* 10·000:

ԴԱՒԹԵԱՆ ՎԱՀԱԳՆ ԱՐՄԵՆԱԿԻ, Լոյսն իբրեւ հաց· *Բանաստեղծութիւններ, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրատկչ·*, 1980, *էջք* 196, *տպք·* 10·000:

ԴՈՒՐԵԱՆ ՊԵՏՐՈՍ, Երկեր· Տաղեր, թատերգութիւններ, յօդուածներ եւ նամակներ: *Կազմեց* Ա· Ս· ՇԱՐՈՒՐԵԱՆ, *Երեւան, «Սով· Գրող» հրատկչ·*, 1981, *էջք* 456, *տպք·* 51·000:

ԵՍԵՆԻՆ ՍԵՐԳԷՅ, Բանաստեղծութիւններ, Պոէմներ: *Ռուսերէնից թարգմանեց՝* ՀՐԱՉԵԱՅ ԹԱՄՐԱԶԵԱՆ, *Երեւան, «Սովետական Գրող» հրատկչ·*, 1982, *էջք* 136, *տպք·* 3000:

ԵՒՏՈՒՇԵՆԿՈՅ ԵՒԳԵՆԻ, Ես Սիբերցի եմ· *Բանաստեղծութիւններ: Ռուսերէնից թարգմանեցին* Գ· ԷՄԻՆ, Գ· ԲԱՆԴՈՒՐԵԱՆ, *կազմեց եւ յառաջաբանը գրեց* Գ· ԷՄԻՆ, *Երեւան, «Սովետական Գրող» հրատկչ·*, 1981, *էջք* 214, *տպք·* 5000:

ԹԱՓԱԼՑԵԱՆ ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ԿՆԵԱԶԻ, Կեանքի արշալոյս· Վիկտորիա, *Երեւան, «Սովետական Գրող» հրատկչ·*, 1931, *էջք* 472, *տպք·* 10·000:

ԹԷՔԷԵԱՆ ՎԱՀԱՆ ՄԻՀՐԱՆԻ, Հատընտիր· Իրիկուան խորհուրդներ, Սէր, Խոհ, Հայերգութիւն, *Երեւան, «Սովետական Գրող» հրատկչ·*, 1978, *էջք* 214, *տպք·* 10·000:

ԹՈՐԱՄԱՆԵԱՆ ԹՈՐՈՍ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԻ, Զուարթնոց, *Երեւան, «Սովետական Գրող» հրատկչ·*, 1978, *էջք* 44, *տպք·* 5·000:

ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ ԾԵՐՈՒՆ ՅԱԿՈԲԻ, Ալեծուփ սրտեր, *Երեւան, «Սովետական Գրող» հրատկչ·*, 1981, *էջք* 376, *տպք·* 10·000:

ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ ՀԵՆՐԻ ՀՄԱՅԵԱԿԻ, Իմ կեանքի երգը· *Բանաստեղծութիւն, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրատկչ·*, *էջք* 184, *տպք·* 5000:

ԻՆՏՐԱ (ՉՐԱՔԵԱՆ ՏԻՐԱՆ), Երկեր: *Հրատարակեց* Հ· Ս· ԵԱՓՈՒՃԵԱՆ, *Երեւան, «Սովետական Գրող» հրատկչ·*, 1981, *էջք* 432, *տպք·* 10·000:

ԻՇԽԱՆԵԱՆ ՌԱՓԱՅԷԼ ԱՒԵՏԻՍԻ, Հայ Գրքի պատմութիւն· Հայ տպագիր գիրքը ԺԶ–ԺԷ դարերում, *Երեւան, «Հայաստան» հրատկչ·*, 1977, *էջք* 535, *տպք·* 1000:

ԼԻԼՈՅԵԱՆ ՀԵՆՐԻԿ ՑՈԼԱԿԻ, Սովետական ականաւոր դիւանագէտը· Լեւ Միխոյլովիչ Կարախան, *Երեւան, «Հայաստան» հրատկչ·*, 1978, *էջք* 86, *տպք·* 10·000:

ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆ ՍԻԼՎԱ ԲԱՐՈՒՆԱԿԻ, Փոքրիկ Արա, ականջ արա· *Բանաստեղծութիւններ Նախակրթարանի տարիքի համար, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրատկչ·*, *էջք* 93, *տպաքանակ* 20·000:

ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ՆԻԿՈԼԱՅԻ, Հայ դեմոկրատական առաջադիմական մարքսիստական միտքը Ռուսաստանի եւ ռուս ժողովրդի մասին, *Երեւան, «Հայաստան» հրատկչ·* 1981, *էջք* 303, *տպք·* 3000:

ԿԱՐԵՆՑ ՎԱՀԱԳՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԻ, Կակաչը ձեան վրայ· *Բանաստեղծութիւններ, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրատկչ·*, 1981, *էջք* 264, *տպք·* 5000:

ԿԱՐԻՆԵԱՆ ԱՐՏԱՇԷՍ ԲԱԼԱՍԻ, Գրական–պատմական ակնարկներ, *Երեւան, «Սովետական Գրող» հրատկչ·*, 1982, *էջք* 276, *տպք·* 3000:

ԿԻՐԱԿՈՍ ԳԱՆՁԱԿԵՑԻ, Հայոց Պատմութիւն, *Աշխարհաբար թարգմանութիւն, յառաջաբան ու ծանօթութիւնները* ՎԱՐԱԳ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ*ի, Երեւան «Սովետական գրող» հրատկչ·*, 1982 *էջ* 352, *տպք·* 20·000:

ԿՈՒՐՂԻՆԵԱՆ ՇՈՒՇԱՆԻԿ, Բանաստեղծութիւններ, Արձակ էջեր, Պիեսներ, Նամակներ: *Հրատարակչական խմբագիր՝* Ժ· Բ· ԱՓԻՆԵԱՆ, *Երեւան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրատկչ·*, 1981, *էջք* 234, *տպք·* 3000:

ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ ԶՈՒԱՐԹ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԻ, Սովետահայ գրականութիւն 1920–1930ական թուականների, *Երեւան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրատկչ·*, 1981, *էջք* 255, *տպք·* 2000:

ՄԱԹԵՒՈՍԵԱՆ ՀՐԱՆՏ ԻԳՆԱՏԻ, Ծառերը (*Վիպակների ժողովածու*), *Երեւան, «Սովետական Գրող» հրատկչ·* 1978, *էջք* 457, *տպք·* 30·000:

ՄԱԹԵՒՈՍԵԱՆ ՀՐԱՆՏ ԻԳՆԱՏԻՈՍԻ, Մեր վազքը· *Միջին տարիքի դպրոցականների համար, Երեւան, «Սովետական Գրող», հրատկչ·*, 1978, *էջք* 237, *տպք·* 15·000:

ՄԱՅԱԿՈՎՍԿԻ ՎԼԱԴԻՄԻՐ ՎԼԱԴԻՄԻՐՈՎԻՉ, Հատընտիր երկեր: *Ռուսերէնից թարգմանեցին* Ե· ՉԱՐԵՆՑ, Գ· ՍԵՒԱԿ *եւ ուրիշներ, Երեւան, «Սովետ· Գրող» հրատկչ·*, 1982, *էջք* 696, *տպք·* 50·000:

ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ ՆԱՐԵԿ ՄԵՍՐՈՊԻ, Արեւը վրձինի վրայ· *Բարձր տարիքի դպրոցականների համար, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրատկչ·*, 1978, *էջք* 235, *տպք·* 11·000:

ՄԷՑԷ ԱՆՏՈՒԱՆ, Հայագիտական ուսումնասիրութիւններ, *Երեւան, Երե–*

© National Library of Armenia

ւանի Համալսարանի հրտկչ., 1978, էջ 822, տպք. 5000:

ՄԻՐԶԱՅԵԱՆ ԼԵՒՈՆ ՎԱՐԴԱՆԻ, Հայկական հնագոյն մատեանը. Բանասիրական ակնարկ, Երեւան, «Լոյս» հրտկչ., ՀՍՍՀ Գրասէրներու Ընկերութեան կողմից, 1981, էջ 62, տպք. 5000:

ՄԻՐԻԶԱՆԵԱՆ ԼԵՒՈՆ ՎԱՐԴԱՆԻ, Ծաղկազարդ. Բանաստեղծութիւններ, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրտկչ., 1981, էջ 312, տպք. 5000:

ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ ԼՈՒԴՈՒԻԿ ԱՐՍԷՆԻ, Պատմական ողբերգութիւններ, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրտկչ., 1981, էջ 220, տպք. 5000:

ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ ՎԱՐԴԳԷՍ ԱԼԵՔՍԱՆԻ, Ծովակալ Լ. Մ. Սերեբրեակով, Երեւան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրտկչ., 1979, էջ 336, տպք. 5000:

ՄԿՐՏՉԵԱՆ ԿԱՄՈՅ ՄԿՐՏՉԻ, Հայկական պարի պետական անսամբլ, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրտկչ., 1981, էջ 120, տպք. 20·000:

ՄՆԱՑԱԿԱՆԵԱՆ ԱՐԱՄԱՅԻՍ ՆԱԽԱՍԱՐԴԻ, Մարաշալ Բաղրամեան (Կեանքի եւ գործունէութեան ուրուագիծ), Երեւան, «Հայաստան» հրտկչ., 1978, էջ 314, տպք. 10·000:

ՄՈՎՍԷՍ ԽՈՐԵՆԱՑԻ, Պատմութիւն Հայոց: Հրատարակութիւնը պատրաստեց Գ. Գ. ԱՆԱՆԵԱՆ, խմբագրեց Լ. Լ. ԱՂԱՅԵԱՆ, Երեւան, Երեւանի Համալսարանի հրտկչ., 1981, էջ 428, տպք. 22·000:

ՄՈՒՐԱԴԵԱՆ ՊԱՐՈՅՐ ՄԱՄԲՐԷԻ, Հայաստանի վրացերէն արձանագրութիւնները, Երեւան, Երեւանի Համալսարանի հրտկչ., 1977, էջ 362, տպք. 3000:

ՄՈՒՐԱՑԱՆ, Գէորգ Մարզպետունի. Վէպ, Երեւան, «Լոյս» հրտկչ., 1982, էջ 463, տպք. 100·000:

ՅԱԿՈԲԵԱՆ ՄԻՔԱՅԷԼ ՆԱԽԱՍԱՐԴԻ, «Մէտէօրա» հանդէսը արեւմտահայ լուսաւորական-դեմոկրատական շարժման մէջ, Երեւան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրտկչ. 1977, էջ 328, տպք. 2000:

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ ՇՄԱՒՈՆ ՌՈՒԲԷՆԻ, Սովետական Հայաստան. Տարեգրութիւն 1920–1980, Երեւան, «Հայաստան» հրտկչ., 1982, էջ 436, տպք. 5000:

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ ՎԱՐԱԶԴԱՏ ՄԱՐՏԻՐՈՍԻ, Էջմիածին, Երեւան, «Սովետ. Գրող» հրտկչ., 1978, էջ 60, տպք. 5·000:

ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ ԿԱՐԼԷՆ ՄԵԼԻՔԻ, Էջեր Արեւելեան Հայաստանի ազատագրական շարժման պատմութիւնից, Երեւան, «Հայաստան» հրտկչ., 1981, էջ 116, տպք. 3000:

ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ ՀԵՆՐԻԿ ՎԱՀԱՆԻ, Թատրոնը միջնադարեան Հայաստանում, Երեւան ՀՍՍՀ ԳԱ հրտկչ., 1978, էջ 355, տպք. 3000:

ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ ՀՐԱՉԵԱՅ ԿԱՐԱՊԵՏԻ, Արեւոտ կղզու երգը. Քնարական հատընտիրներ, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրտկչ., 1980, էջ 548, տպք. 10·000:

ՆԺԴԷՅԵԱՆ ԱՂԱՒՆԻ ԱՐՇԱԿԻ, Երկերի երկրորդ հատոր. Շիրակ, ինքնակենսագրական վէպ, Երեւան, «Սովետական գրող» հրտկչ., 1982, էջ 728, տպք. 20·000:

ՆՈՒՐԻԿԵԱՆ ԲԵՆԻԱՄԻՆ, Կարօտ Հայրենի, Երեւան, «Սով. Գրող» հրտկչ., 1978, էջ 300, տպք. 5000:

ՇԱՀԱԶԻԶԵԱՆ ԵՐՈՒԱՆԴ ՅՈՎԱԿԻՄԻ, Երեւան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրտկչ., էջ 298, տպք. 2000:

ՇԱՀԻՆԵԱՆ ԱԶԱՏ ՆԻԿՈԼԱՅԻ, Տրամվայը պարկ է գնում. Մարդկային կատակերգութիւն մի ֆանի կանգառով, Երեւան, «Սով. Գրող» հրտկչ., 1981, էջ 272, տպք. 3000:

ՇԻՐԱԶ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ, Յուշարձան Մայրիկիս. Բանաստեղծութիւններ, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրտկչ., 1980, էջ 272, տպք. 60·000:

ՇՈԼՈԽՈՎ ՄԻԽԱՅԻԼ, Խաղաղ Դոնը, չորս հատորով: Թարգմանեց Հ. ՄԱՉՄԱՆԵԱՆ, հտ. Ա, Բ, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրտկչ., 1977, էջ 478, տպք. 50·000

ՉԻՖԹՉԷ ՍԱՐԱՖ ՕՆՆԻԿ, Երկեր. Նովելներ, վէպ, հրատարակեց ԵՂԻՇԷ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրտկչ., 1981, էջ 304, տպք. 20·000:

ՊԱՐՈՆԵԱՆ ՅԱԿՈԲ, Երկերի ժողովածու, Տասը հատորով, հտ. Թ: Հատորը կազմող եւ ծանօթագրող Ա. Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, Երեւան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրտկչ., 1975, էջ 392, տպք. 10·000:

ՊԱՐՈՆԵԱՆ ՅԱԿՈԲ, Երկերի ժողովածու, Տասը հատորով, հտ. Ժ: Հատորը կազմող եւ ծանօթագրող Ա. Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, Երեւան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրտկչ., 1979, էջ 780, տպք. 10·000:

ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ՎԱՐԴԳԷՍ ՀԱՄԱԶԱՍՊԻ, Մենաւոր ընկուզենին. Վէպ, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրտկչ., 1981, էջ 188, տպք. 20·000:

ՋՐԲԱՇԵԱՆ ԷԴՈՒԱՐԴ ՄԿՐՏՉԻ, Չորս Գագաթ. Թումանեան, Իսահակեան, Տէրեան, Չարենց, Գրականագիտական ուսումնասիրութիւններ, Երեւան, «Սով. Գրող» հրտկչ., 1982, էջ 468, տպք. 5000:

ՌԱՍՊԷ Է., Բարոն Միւնհաուզէնի արկածները (Պատկերազարդ): Ռուսերէնից Թարգմանեց ՀԱՅՐԱՊԵՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրտկչ., 1978, էջ 84, տպք. 70·000:

ՍԱՀԱԿԵԱՆ ԱՐԱՄԱՅԻՍ ԱԴԱՄԻ, Մարդը մարդով է մարդ. Հարցազրոյցներ դպրոցական միջին եւ բարձր տարիքի համար, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրտկչ., 1982, էջ 200, տպք. 10·000:

ՍԱՀԵԱՆ ՀԱՄՈՅ ՍԱՀԱԿԻ, Տոհմի կանչ. Բանաստեղծութիւններ, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրտկչ., 1981, էջ 384, տպք. 20·000:

ՍԱՀԻՆԵԱՆ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ԱՐԱՄԻ, Գառնի – Գեղարդ, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրտկչ., էջ 110, տպք. 5000:

ՍԱՀԻՆԵԱՆ ԱՆԱՀԻՏ ԱՐԱՄԻ, Կարօտ. Վէպ, Երեւան, «Սով. Գրող» հրտկչ., 1981, էջ 504, տպք. 15·000:

ՍԱՆԹՐԵԱՆ ՎԱՆԻԿ ԱԼԵՔՍԱՆԻ, Լեգենդը կոչւում է Կամոյ. Փաստագրական վիպակ դպրոցական միջին տարիքի համար, Երեւան, «Սով. Գրող» հրտկչ., 1982, էջ 336, տպք. 15·000:

ՍԱՐԳՍԵԱՆ ՍԱՔՈՅ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԻ, Ալիշան. Պատկերներ կեանքից, Երեւան, «Սով. Գրող» հրտկչ., 1978. էջ 214, տպք. 10·000:

ՍԵՒԱՆ ԳԵՂԱՄ ԼԵՒՈՆԻ, Յակոբ Մընծուրի. կեանքը եւ ստեղծագործութիւնը, Երեւան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրտկչ., 1981, էջ 200, տպք. 3000:

ՍԵՒԱՆ ԳԵՂԱՄ ԼԵՒՈՆԻ, Սփիւռքահայ գրականութեան պատմութեան ուրուագծեր, 1920–1945, Երեւան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրտկչ., 1980, էջ 320, տպք. 3000:

ՍԻՄՈՆԵԱՆ ՊԵՊՈՅ ՏԻԳՐԱՆԻ, Մարդեղութիւն. Քնարերգական եւ հայրենասիրական բանաստեղծութիւններ, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրտկչ., 1981, էջ 128, տպք. 3000:

ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ՍՈՂՈՄՈՆ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻ, Արտասահմանեան գրականութեան պատմութիւն. Վերածննդեան դարաշրջան, Երեւան, Երեւանի Պետական Համալսարանի հրտկչ., էջ 336, տպք. 5000:

ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ ԱՆԺԵԼԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍԻ, Մորմոք. Վէպ բժիշկների կեանքից, Երեւան, «Սովետական Գրող» հրտկչ., 1982, էջ 384, տպք. 15·000:

Ժամանակակից հայ արձակը (Յօդուածների ժողովածու): Պատասխանատու խմբագիր՝ Ս. Բ. ԱՂԱԲԱԲԵԱՆ, Երեւան, ՀՍՍՀ ԳԱ հրտկչ., 1981, էջ 287, տպք. 3000:

* * *

ԽԱՉԵՐ ԽԱՉԻԿ, Անտարբերութիւն. Բանաստեղծութիւնների ժողովածու: Նկարիչ՝ ԱԻԱԳ ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ, Թեհրան, 1982, էջ 183:

© National Library of Armenia

ՄԱՃՈՒՐԵԱՆ Դոկտ. ԳԱՍՊԱՐ, Խորհուրդներ, *տպ. «Մոդեռն», Թեհրան* 1944, *էջք* 104:

ՊԷՔԷԹ ՍԱՄՈՒԷԼ, Գալ ու երթալ: *Արեւմտահայերէնի թարգմանութիւն, յառաջաբան եւ ծանօթագրութիւններ* ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՓԻԼԻԿԵԱՆի – SAMUEL BECKETT'S **Come and go**, translated into (Western) Armenian, with Introduction, Notes and Commentary by HOVHANNESS I. PILIKIAN, Counter-Point Publications, London, 1982, p. 220.

ՏԱՍՆԱՊԵՏԵԱՆ ՀՐԱՉ, Իրապաշտ պատմափիլիսոփայութիւն (= *Հ. Յ. Դ. Անգլիոյ Երիտասարդական Միութեան Մատենաշար, Թիւ* 3), 1981, *էջք* 20:

CHIARAVALLE MAILA, *Il ripostiglio di Besano (Varese)* 1918, Civiche Raccolte Numismatiche di Milano, 1982, p. 64.

FRIVOLD LEIF, *The Incarnation. A Study of the Doctrine of the Incarnation in the Armenian Church in the 5th and 6th Centuries according to the Book of Letters*, Universitetsforlaget, Oslo - Bergen - Tromso, 1981, p. 236.

HOVANNISIAN RICHARD G., Editor, *The Armenian Image in History and Literature*, Undena Publications, Maliba, California, 1981, p. 270.

KALFAYAN ONNIG, (Album sans titre), printed by Rapoport, Dutchess, New York, 1982.

KALFAYAN ONNIG, *Dix sens tri-sensuelle* (sans l. et sans numérotation des pages).

KESHISHIAN ARAM, Bishop, *The Christian Witness at the Crossroads in the Middle East*, With a Foreword by *H. H. KAREKIN II SARKISSIAN*, Coadjutor Catholicos of Cilicia, Beirut - Lebanon, 1981, p. 80.

OSHAGAN VAHE, *The English Influence on West Armenian Literature in the Nineteenth Century*, printed at Cleveland State University, Cleveland, Ohio, distributed by Caravan Books, 1982, p. 54.

Introductory Guide. Armenian Architecture, A documented photo-archival collection on microfiche for the study of Armenian architecture of Transcaucasia and the Near- and Middle-East, from the medieval period on wards, vol. I. Project Director: V. L. PARSEGIAN, Rensealer Polytecnic Institute, with Forward by Professor *ANDRÉ GRABAR*, Inter Documentation Co. AG, Zug, Switzerland, p. 51 + 6000 photographs.

Le Saint Coran, traduction intégrale et notes de *MUHAMAD HAMIDULLAH*, professeur à l'Université d'Istanbul, avec la collaboration de *M. LETURMY*, 10ème édition revisée et complétée, 1980/1400.

The Chronicle of Matthew of Edessa: translated from the original Armenian, with a commentary and introduction by *ARA EDMOND DOSTURIAN*. A thesis submitted in the Graduate School of Rutgers University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy, written under the direction of Professor Peter Charanis, New Brunswick, New Jersey, January, 1972, p. 755.

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ Гос. Библиотека Арм.ССР

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ «ԲԱԶՄԱՎԷՊ»
BIBLIOTHEQUE D'ARMENOLOGIE «BAZMAVEP»

1. Հ. ՊՕՂՈՍ ԱՆԱՆԵԱՆ. – Սեբէոսի Պատմութեան գրքի մասին քանի մը լուսաբանութիւններ: *Վենետիկ, Ս. Ղազար*, 1973, էջ 139:
2. Հ. ՄԵՍՐՈՊ ՃԱՆԱՇԵԱՆ. – Դաւիթ Կիւրապաղատ: *Պատմական ուսումնասիրութիւն*: *Վենետիկ, Ս. Ղազար*, 1973, էջ 83:
3. Հ. ՄԵՍՐՈՊ ՃԱՆԱՇԵԱՆ. – Հ. Արսէն Ղազիկեան եւ իր թարգմանութիւնները: *Վենետիկ, Ս. Ղազար*, 1974, էջ 135:
4. Կ. Վ. – Սիամանթոյի «Դիւցազնօրէն»ի մասին գրական խոհեր: *Վենետիկ, Ս. Ղազար*, 1974, էջ 95:
5. Հ. ՄԵՍՐՈՊ ՃԱՆԱՇԵԱՆ. – Պետրոս Դուրեան՝ դար մը ետք: *Վենետիկ, Ս. Ղազար*, 1974, էջ 134:
6. Հ. ՍԱՀԱԿ ՃԵՄՃԵՄԵԱՆ. – Հ. Ներսէս Սարգիսեանի ուղեւորութիւնը դէպի Փոքր եւ Մեծ Հայք (1843–1853): *Վենետիկ, Ս. Ղազար*, 1974, էջ 94:
7. Հ. ԼԵՒՈՆ ԶԷՔԻԵԱՆ. – Հայ Թատրոնի սկզբնաքայլերը եւ Հայ վերածնունդի շարժումը (*Համադրական հայեացք*): *Վենետիկ, Ս. Ղազար*, 1975, էջ 56:
8. Հ. ՄԵՍՐՈՊ ՃԱՆԱՇԵԱՆ. – Ս. Ներսէս Շնորհալիի շարականները (*Գրական ուսումնասիրութիւն*): *Վենետիկ, Ս. Ղազար*, 1975, էջ 131:
9. ԿԱՐԱՊԵՏ ԵՊՍ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ. – Ոսկան Վրդ. Երեւանցի եւ իր ժամանակը (*Լուսաւոր էջ մը ժէ. դարու Հայ Եկեղեցական պատմութենէն*): *Վենետիկ, Ս. Ղազար*, 1975, էջ 355:
10. Հ. ՏԱՃԱՏ ԵԱՐՏԸՄԵԱՆ. – Քեսունի Կարմիր վանքը: *Վենետիկ, Ս. Ղազար*, 1976, էջ 71:
11. ԱԲՐԱՀԱՄ ԵՐԵՒԱՆՑԻ. – Պատմութիւն պատերազմացն 1721–1736 թուի (*Յառաջաբան, Բնագիր, Խմբագիր օրինակ եւ Ծանօթութիւններ*): *Պատրաստեց* Հ. Սահակ Ճեմճեմեան: *Վենետիկ, Ս. Ղազար*, 1977, էջ 182:

© National Library of Armenia